C.W
24/4/2021

ପାଠ-୬ କଳାମାଣିକରେ

୧) ଉତ୍ତର ଲେଖ।

(କ) ମାତା ଯଶୋଦା କାହିଁକି ଚିନ୍ତିତ ହେଲେ?

ଉ- ମାତା ଯଶୋଦା କୃଷ୍ଣଙ୍କ ବନରୁ ଫେରିବା ବିଳମ୍ବରେ ଅଧୀର ହୋଇଯାଇଥିଲେ। କାରଣ ସବୁଦିନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସନ୍ଧ୍ୟାପୂର୍ବରୁ କୃଷ୍ଣ ଫେରିଆସନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଫେରିନଥିବାରୁ ମାତାଙ୍କ ମନ ଉଦ୍‌ବେଗ ଓ ଆଶଙ୍କାରେ ବିବ୍ରତ ହୋଇଯାଇଥିଲା।

(ଖ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ରୁଚୁ ନଥିଲା?

ଉ- ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦୁର୍ବଳ ଥିବାରୁ ମାତା ଯଶୋଦା ତାଙ୍କୁ ନାନା ସ୍ୱାଦଯୁକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ; ଯଥା- ମୋଦିକା, ଅଧାନ୍ନ ଓ କ୍ଷୀର ଆଦି ଦିଅନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ତାହା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ରୁଚୁ ନଥିଲା। କିନ୍ତୁ ଲହୁଣୀ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ମନରେ ଆଗ୍ରହ ଥିବାରୁ ସେ ଲହୁଣୀ ଲାଗି ମାଗନ୍ତି।

(ଗ) ଯଶୋଦା ନିଜକୁ ଚଣ୍ଡାଳୁଣୀ ବୋଲି କାହିଁକି କହିଛନ୍ତି?

ଉ- ଯଶୋଦାଙ୍କର ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଏକମାତ୍ର ଗୋପରୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନଥିଲେ; କିନ୍ତୁ କୃଷ୍ଣ ଗୋଚାରଣରେ ଯିବାକୁ ଜିଦ୍ କରୁଥିଲେ। ବନରୁ ଫେରିବାର ବିଳମ୍ବ ହେବାରୁ ଯଶୋଦା ବ୍ୟସ୍ତ ଓ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ନିଜକୁ ଚଣ୍ଡାଳୁଣୀ ବୋଲି କହି ଅନୁତାପ କରୁଥିଲେ।

(ଘ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଦରେ କଣ୍ଟା ଫୁଟିବାର ଆଶଙ୍କା ମାତାଙ୍କ ମନରେ କାହିଁକି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି?

ଉ- ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସବୁଦିନ ଗୋଚାରଣରେ ଯିବାବେଳେ

କଂସର ଓ ଶତ୍ରୁ ମାନଙ୍କୁ ନିପାତ କରିବ ସେଦିନ
ସେ ମୋତେ ଭୁଲି ଯାଉଛନ୍ତି । କଂସର ନ ପୂର୍ବବାଲ୍ୟ
ବନ ସମୟରେ ଘଟିଥିବା ଅନାବନା କଥାରୁ ତାଙ୍କ
ଗୋଡରେ ଘୁଞ୍ଚି ରକ୍ତ ବୋହିଯାଉଥିବ ଓ ସେ
ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗୁଥିବେ, ଏହି କଥା ମନେ ଭାବି
ମା'ଙ୍କ ମନ ବିଷାଦରେ ଭରି ଉଠୁଛି ।

③ ଦୁଇଟି ବା ତିନୋଟି ବାକ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଦିଅ ।

(କ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କଳାମାଣିକ କହିବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ?

ଉ- ମାଣିକ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ବହୁମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ଯାହା
ଏହା ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣର ହୋଇଥାଏ ଓ ବର୍ଣ୍ଣ
ଅନୁସାରେ ତାର ନାମକରଣ ହୋଇଥାଏ ।
ଏହା ଚିକ୍କଣ, ସୁନ୍ଦର ଓ ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ।
ଯଶୋଦାଙ୍କ ପାଇଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ~~[illegible]~~ ଥିଲେ
ସର୍ବସୁନ୍ଦର ଓ ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ । କିନ୍ତୁ କୃଷ୍ଣଙ୍କ
ଶରୀରର ରଙ୍ଗ ଶ୍ୟାମଳ ହୋଇଥିବାରୁ ଯଶୋଦା
ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସ୍ନେହରେ କଳାମାଣିକ ବୋଲି
ସମ୍ବୋଧନ କରିଛନ୍ତି ।

(ଖ) ପୁଅର କେଉଁସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ମନେପକାଇ ମା' ଆଜି ଭାଳି ହେଉଛନ୍ତି ?

ଉ- ମା' ମନ ସନ୍ତାନ ପାଇଁ ସଦା ବ୍ୟାକୁଳ । କୃଷ୍ଣ
ଯଶୋଦାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ଥିଲେ । ମା'ଙ୍କ

ସେଠାରୁ ଆସୁଥିବା ଧନ ତାଙ୍କର ଗୋଷ୍ଠୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବାଣ୍ଟି ଦେବାରେ ବିନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ। ସେଇଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ, ଶ୍ରୀମାନଙ୍କ ମା'ର ଦିବ୍ୟ ପ୍ରେମକୁ ଭିତ୍ତି ଓ ଆଶ୍ରମରେ ପରିଚାଳିତ। କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦୀର୍ଘ ଆଧାର, ଗୋପିକା, ସେହି ଯଦି ସୁଶୃଙ୍ଖଳ ଯୋଜନା ହୁଏ ତେବେ ନାହିଁ। ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶାନ୍ତି ଶାନ୍ତ ହୃଦୟ କରିବା ଯଥା ଅନ୍ତର କରି ତଳେ ରହିଯିବା, ପ୍ରେମ ସହ ପ୍ରେମ କୋଳରେ ଲୋଟିଯିବା ପରି କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଶାନ୍ତି ଲାଭ ଦର୍ଶନ କରି ମା' ମନେ ଯଶୋଦା ପରି ପ୍ରେମଙ୍କୁ। ଗୋକୁଳରେ ଗୋପାଳ ଓ ଗୋପୀଙ୍କର ଉତ୍ସବ ପ୍ରେମ ଥିଲା, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରେମ ସାଗରରେ ହୋଇଥିଲା, ଯାହାର ନୃତ୍ୟ, ଗୀତ କରି ପ୍ରେମ ଥିଲା- ପ୍ରେମ କେତେ କଥା। ଭାବିଭାବି ପ୍ରେମଙ୍କୁ ପ୍ରେମ ଭାବି ଭାବି ମା। ଯଶୋଦା ବିଳାପ କରୁଥିଲେ।

(ଗ) ମୀରାଙ୍କର ଦିବ୍ୟ ଭାବ ବିକାଶ କରିବାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି ସହାୟକ ଥିଲେ ବୋଲି କହିବା କାରଣ କ'ଣ?

ଉ- ପରିବେଶ ପ୍ରେମଙ୍କ ଦେବଯୋଗାୟ ସ୍ୱଭାବତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତ। ଶୈଶବ କାଳରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଗୋପାଳ ପ୍ରଦାନ କରିବାପାଇଁ ଭକ୍ତି ଲୀଳା ଯାହାକି ଦିବ୍ୟ ପ୍ରେମର ସକଳ ସମ୍ଭାବ୍ୟ, ପ୍ରୟୋଗ, ଭାବକୁ ପ୍ରେମକୁ ଗୋପାଳଙ୍କ। ଯଶୋଦାଙ୍କ ଜୀବନରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ହୋଇଲେ ସେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦିବ୍ୟ ଲୀଳାର ଆଲିଙ୍ଗନ କରନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଦିବ୍ୟତାର ବିକାଶ ଲାଭ କରିଥିବା ଜଣାଯାଏ ଯେ।

(ଘ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କିପରି ଯଶୋଦାଙ୍କର ସ୍ନେହର କାରଣ ଥିଲେ?

ଉ- କୃଷି ବିଷୟରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଏକ ସନ୍ତାନ ଯଶୋଦାଙ୍କ ଜୀବନର ସର୍ବସ୍ୱ ଥିଲେ। ସେ ମାଆ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲେ। ତାଙ୍କ ପାଇଁ କୃଷ୍ଣ ଥିଲେ ଏକ ପବିତ୍ର ସନ୍ତାନ। ସେ ଏକ ପାଇଁ କୃଷ୍ଣ ସୌଭାଗ୍ୟ ଅନୁଭବ ହୋଇ ସେ ବିଳାପ କରି ରହୁଥିଲେ। କୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ପରିବାରର ଧନ ଥିଲେ। ଅଣ୍ଟ କୃଷ୍ଣ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ କାରଣ ନ ମାନି ଗୋଠଗାଈ ବନକୁ ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ।

(ଙ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ବେଶଭୂଷାକୁ କାହିଁ ଦେଖି ଗୋପାଙ୍ଗନା କେଉଁ ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି?

ଉ- ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନିତିପ୍ରତି ଗୋଚାରଣରେ ବନକୁ ଯାଇ ସନ୍ଧ୍ୟା ପ୍ରତିଦିନ ଘରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରୁଥିଲେ। ଗୋଧୂଳି ବେଳରେ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ହେଉଥିଲେ ମାତା ଯଶୋଦା ସୁନ୍ଦର ବେଶ ତାଙ୍କ ମନରେ ଆନନ୍ଦ ଭରି ଦେଉଥିଲା।

(ଡ) ସରିତ କବିତାଂଶକୁ ସହାୟକାରେ କବିତାଂଶ ପୂରଣ କର।

(କ) ଅଧି ଲାଗିଛି ବାଡ଼ିରେ ପ୍ରିୟ ପିତୃ ଦ୍ୱାରା।

(ଖ) ଲିଭୁ ଥାଉ ଆଲୋକ ________ ରହୁ ଯାଉ ଗୋଷ୍ଠୀ।

(ଗ) ପ୍ରଦୀପ ବିନାଶକେ ________ ପ୍ର ପ୍ରତିପନ।

(ଘ) ________ ଜୋନାକୀ, ଅଧାମ ________ ସରନ୍ତି ଗଣ୍ଡିରେ ଘୋଡେ।

(ଙ) ବନେ କାହାଁ ଲାଗି ଦୋଷ ________ ମିଛ ଯାଇ ଚିନ୍ତା।

(୪) ସରଳ ଭାଷାରେ ବୁଝାଇ ଲେଖ।

(କ) ଯେତିକି ମୁଁ ଧଇଲେ .... ପିଠିବଇଁ ସ୍ପୃହି।

ଉ- ପ୍ରଦତ୍ତ ପଦ୍ୟାଂଶଟି ଅଭିମନ୍ୟୁ ସାମନ୍ତସିଂହାରଙ୍କ ରଚିତ 'କଳା ମାଣିକରେ' ଶୀର୍ଷକ ପଦ୍ୟରୁ ଆନୀତ। ଏଠାରେ ମା'ର ବାତ୍ସଲ୍ୟପ୍ରୀତି ଏବଂ ସନ୍ତାନର ଜନନୀପ୍ରୀତି ଉଭୟର ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟିଛି।

ବାଲ୍ୟକାଳରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ ଥିଲେ। ସେଥିପାଇଁ ମାତା ଯଶୋଦା ଚିନ୍ତିତ ଥିଲେ। ସନ୍ତାନ ଯେତେ ପୁଷ୍ଟ ସବଳ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜନନୀ ଚକ୍ଷୁରେ ସେ ସଦାବେଳେ ଦୁର୍ବଳ ମନେ ହୁଏ। ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କୋଳରେ ଧରି ସ୍ନେହ କଲାବେଳେ ଯଶୋଦା ପୁତ୍ରର ଅସୁସ୍ଥତା ଆଶଙ୍କା କରିଥାନ୍ତି। ତେଣୁ ଗୋଟିଏ ଅଧାମ୍ର ଓ ସର ଆଦି ପୁଷ୍ଟିକର ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ତାଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କରନ୍ତି। ଏହିପରି ଦୁର୍ବଳ କୋମଳ ଶରୀର ଧାରଣ କରି ସେ ଗୋଠରେ ଗାଈ ଜଗିବାକୁ ଯାଉଥିବାରୁ ମା' ଶଙ୍କିତା ଆତଙ୍କିତ ଥାଏ। ପୁନଶ୍ଚ ସନ୍ଧ୍ୟା ଧେନୁ ବନରୁ ଫେରିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେବାରୁ ଆଶଙ୍କାରେ ଅଧୀର ହୋଇ ଯଶୋଦା ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଉଠନ୍ତି ଓ ପୁତ୍ରର ଗୁଣାବଳୀ ସ୍ମରଣ କରି ବିଳାପ କରିଛନ୍ତି।

(ଖ) ତେଣୁ ନାହିଁ କାହିଁ ପାଇଁ .... ବୃଦ୍ଧ ପାଦ ଚନ୍ତା।

ଉ- ପ୍ରଦତ୍ତ ପଦ୍ୟାଂଶଟି ଅଭିମନ୍ୟୁ ସାମନ୍ତସିଂହାରଙ୍କ ରଚିତ 'କଳା ମାଣିକରେ' ଶୀର୍ଷକ ପଦ୍ୟରୁ ଆନୀତ। ଏଠାରେ କବି କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ନେହମୟୀ ଜନନୀ ଯଶୋଦାଙ୍କର ବିଳାପ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି।

ପ୍ରଥମରେ ଗୃହକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେବାରୁ ଯଶୋଦା କୃଷ୍ଣଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି। ଗାଈଗୋଠ ନେଇ ଗଲାବେଳେ କୃଷ୍ଣ ଗୋପାଳଙ୍କ ସହିତ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ଖେଳିବାକୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି। ସେଥିପାଇଁ ମା'ଙ୍କ ମନରେ ଅଶାନ୍ତି ଆସିଥିଲା। ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଗଲା। ସେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି କି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ନିଦାଘ ତାପ ହେତୁ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦେହରୁ ଝାଳ ବୋହିଯାଉଥିବ ଓ ବନ ମଧ୍ୟରେ ଅନାବନା କଣ୍ଟା ଗୋଡ଼ି ପଥୁରିଆ ପାଦ ଦୁଇଟିରୁ ରକ୍ତ ବାହାରୁଥିବ। ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ତାଙ୍କ ଅଳିଅଳି ମୁହଁ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଯାଉଥିବ। ଚାଲିବାରେ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରି ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେଉଛି। ଏହିପରି ନାନା ଚିନ୍ତା ଓ ଆଶଙ୍କାରେ ମା' ମନ ଦୋହଲି ଉଠୁଛି। ବାତ୍ସଲ୍ୟ ସ୍ନେହମୟୀ ଜନନୀ ଯଶୋଦାଙ୍କର ବ୍ୟାକୁଳତା କବିଙ୍କ ଲେଖନୀରେ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇଉଠିଛି।

୪. ଅସଙ୍ଗତ ପଦକୁ ସଜାଡ଼ି ଲେଖ।

(କ) ତୁ ତୁ ବିନାଶନ ଏକାଠ ବୃଷ୍ଟିକାଳେ ନିଧନ ଧରିଦେଲ ମୋ ଧନ।

ଉ- ବୃଷ୍ଟିକାଳେ ତୁ ମୋ ଧନର ଏକାଠ ନିଧନ, ଦୁଷ୍ଟତାପ ବିନାଶନେ ତୁ ଧରିଦେଲୁ।

(ଖ) ବଂଶୀ ଡାକି ଉତ୍କଣ୍ଠା ବନକୁ ମାଡ଼ିବାର ଶ୍ରୀଭାଙ୍କ ଛାଡ଼ି ଦେଲି ନିଶାରେ କାହିଁକି ମୁଁ।

ଉ- ନିଶାରେ ମାଡ଼ିବାର ଶ୍ରୀଭାଙ୍କ ଧ୍ୱନି ଡାକି, ମୁଁ ଉତ୍କଣ୍ଠା ଛାଡ଼ିଦେଲି ବନକୁ କାହିଁକି।

(ଗ) ଯଶୋଦା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କାହିଁ କାହିଁ ସମ୍ବୋଧନ କରି ଡାକିଛନ୍ତି, ସେହି ନାମ ଗୁଡ଼ିକ ଲେଖ।

ଉ- କଳା ମାଣିକ, ନିର୍ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି, ଦରିଦ୍ର ଘସରା, ଅନ୍ଧ ଲଉଡ଼ି, ମୂକ ଉଦ୍ଗାର, ଜୀବ ଜୀବନ, ନୟନ ପିତୁଳା, ଦରିଦ୍ରଧନ।

(୭) ରେଖାଙ୍କିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ଲେଖ।

(କ) ନିର୍ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ମୋର ଦରିଦ୍ର ଘସରା।

ଉ- ନିର୍ଧନ - ଧନହୀନ, ଗରିବ, ଦରିଦ୍ର

(ଖ) ବୃଷ୍ଟିକାଳେ ତୁ ମୋ ଧନର ଏକାଠ ନିଧନ।

ଉ- ନିଧନ - ମୃତ୍ୟୁ, ଧ୍ୱଂସ

(ଗ) ଗୋପିକା ଅଧୀର ସବୁ ରହୁଥିଲେ ତୋତେ।

ଉ- ଅଧୀର - ଚାହିଁ ସବୁଠି

(ଘ) ବନେ କର୍ଣ୍ଣ ଲାଗି ମୋର ମୃଦୁ ପାଦ ଚିହ୍ନ।

ଉ- ମୃଦୁ - କୋମଳ, ନରମ

(ଙ) ବାର ବାର ବାତ୍ସଲ୍ୟ ଥାଳ ଦେବା ପାଇଁ ବନେ।

ଉ- ବାତ୍ସଲ୍ୟ ଥାଳ - ବାଳକ ବାତ୍ସଲ୍ୟ ଥାଳ ମନ କରୁଥାଳ

(ଚ) ଉକ୍ତ ଦିଆଯାଇଥିବା ସମୋଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ

ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅର୍ଥଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଲେଖ।

ବେଶି - ଅଧିକ
ବେଣୀ - ବେଣୀଧାରା

ନିଧନ - ମୃତ୍ୟୁ, ବିନାଶ
ନିର୍ଧନ - ଧନହୀନ, ଦରିଦ୍ର

ଶ୍ରୁତି - କାନ, ଶ୍ରବଣ
ଶ୍ରୁତ - ବେଦ, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ

ନିଶା - ରାତ୍ରି
ନିଶା - ନିଶାପ୍ରଦ ପଦାର୍ଥ

ବର - ସ୍ୱାମୀ, ପତି
ବର - ଆଶୀର୍ବାଦ

(ଗ) ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖ।

କାନନ - ବଣ, ଜଙ୍ଗଲ
ନିର୍ଝର - ଝର୍ଣ୍ଣ, ଆଶ୍ରୟ
ନୀରଧି - ବାରିଧି, ସିନ୍ଧୁ
ଦରିଦ୍ର - ଦୀନ, ଗରିବ
ଜନନୀ - ମାତା, ମା'